

EGYESÜLETI ÉRTESÍTŐ

Kiadja: A Magyar Csendőrök Családi Közössége — Cleveland, Ohio, USA.
1970. december — Chartered July 14, 1958. B. 56-940. — 35 és 36-ik Szám

• HIVEN • BECSÜLETTEL • VITÉZÜL •

KARÁCSONYI ÜZENET, UJÉVI JÓKIVÁNSÁG

Életünk homokóráján lepergett hontalanságunk 26-ik éve. A homokszemek az apró örömeink, bánataink, küzdelmünk a létért, honvágyunk, sikereink, vagy meg nem valósult reményeink és jövőre hagyott terveink.

Ha hontalanságot említek, nem akarok hálátlan lenni a vendégfogadó, vagy új hazánk iránt, mégis, az Édes hazát nem lehet pótolni!

Itt a karácsony szent ünnepe, a szeretet és a béke jelképe. Ez az alkalom, amikor a karácsonyfa pislogó gyertyái alatt az élők és elhalt szeretteinkre, barátainkra és mindazokra gondolunk, akik valaha szívünkhöz közel állottak és állanak ma is. A gondolat és a vágy szárnyán repülünk most egy órára haza. Nézzünk be régi otthonunkba, idézzük fel a mieinket, akik még élnek! De látogassuk meg a laktanyánkat is! Gyűljünk össze az őrök kis karácsonyfája alatt és gondoljunk meleg szívvel volt előljáróinkra, de azokra a fiatalabb bajtársainkra is, akik mint vérbeli csendőrök, lélekben talán még most is járják hóviharban, fagyban az erdőket, mezőket, még Szenteste is! Emlékezzünk azokra is, kiknek teste már valahol szerteszét a nagy világban örök pihenőt tart, ami nem szerepel az Őrjárat-lapjukban, s hovatovább jeltelen, elhagyott, vagy felszántott sírjukban várják az új magyar feltámadást.

Egyes nézetek szerint a halottak nem tudják, hogy meghaltak és bolyongva tovább élnek megszokott földi életüket.

Az éj sötét, de minél sötétebb, annál fényesebben ragyognak a csillagok! És ha sötét erdőben még egymás arcát sem látjuk, fogjuk meg szorosabban egymás kezét, hogy el ne tévedjünk, vagy el ne vesszünk!

Kívánok, mint legöregebb csendőr, mindnyájatoknak és a családotoknak igaz szeretettel kellemes és kegyelemteljes karácsonyi ünnepeket és egy boldogabb újévet!

Buenos Aires, 1970–71.

Vitéz Vattay Ferenc ezredes

* * *

Központi vezetők fenti üzenetét és jókivánságait ezúton továbbítva és tolmácsolva bajtársainknak, mi is, a M. Cső. Cs. K. tagjai minden jót kívánunk az újév alkalmával Ezredes úrnak!

FÉLÉVI BESZÁMOLÓ

Többek érdeklődésére és utólagos megnyugtatóra közöljük, hogy a tervezett és a múltban jól sikerült nyári piknikünk az idén sorozatos akadályok miatt maradt el, ami reméljük, 71-ben nem fog megisméltődni.

— Az utolsó félévben résztvettünk a Rab Nemzetek Hetének megrendezésével kapcsolatos megbeszéléseken és az azt követő nagyszabású gyűlésen,

— a Hungária Szabadságharcos Szövetség Kongresszusán és az utána tartott bajtársi vacsorán,

— a West oldali Evangélikus Oltáregylet 30 éves jubileumán,

— Nt. Juhász Imre ev. lelkész 20 éves papi jubileumán,

— Résztvettünk az október 23-ával kapcsolatos ünnepeken,

— November 7-én tartottuk meg az évi rendes közgyűlésünket az Önképzőkör Fulton Road-i helyiségében, amit az elnök a Híszkegy-gyel nyitott meg.

Üdvözölte a megjelenteket — köztük két rég nem látott bajtársat — majd beszámolt a múlt évi közgyűlésünk óta a Közösségünket érintett — fent leírt — eseményekről.

Ezután részletes tájékoztatást adott a kanadai látogatásáról, a torontói és környéki cső. bajtársakkal folytatott megbeszéléseiről, amit az előző E.É. ben is közöltünk. Ezzel kapcsolatban kérte a közgyűlést, hogy tegyünk közzé lapunkban egy nyilatkozatot az eddigi és további jószándékunk kifejezésére, amit a kgy. magáévá tett, s azt az alábbiakban hozzuk olvasóink tudomására.

„Nyilatkozat. A Magyar Csendőrök Családi Közössége az 1970 november 7-én tartott évi rendes közgyűlésén egyhangú határozatként kijelenti, hogy a MKCSÖBK. eredeti célkitűzéseit (nyilvántartás, összetartás, segélyezés) — mint eddig is — magunkénak valljuk és azokat — eszmei síkon — a jövőben is követni szándékozunk.”

Ezután következett a pénztáros beszámolója, amit a közgyűlés tudomásul vett és jóváhagyott. Majd a segélybizottság adta elő javaslatát a karácsonyi segélyezésekre vonatkozóan, amihez a kgy. hozzájárult és az elnök a szükséges összeg kitalálását a pénztárosnak meghagyta.

Megbeszéltük a szilveszterrel kapcsolatos, sok munkát és utánjárást igénylő számos teendőt és kinek-kinek a szerepét.

A tisztségviselők választásánál egyetlen — feltételezett — változás, hogy ha a pénztárosunknak a közel jövőben más városba várható — sajnálatos — vállalati áthelyezése bekövetkezik, akkor ezt a tisztséget Madarász Ernő bajtársunk veszi majd át.

A közgyűlés az elnök zárószavaival ért véget.

* * *

A buenos airesi bajtársaink csoportja november 20-án tartotta meg az évi rendes közgyűlését. A tagok teljes számban való megjelenését a szokatlanul hatalmas vihar akadályozta. Az elnök beszámolt a múlt évi közgyűlés óta történt — őket érintő — eseményekről, a magyar rendezvényeken való részvét-

telükről, stb. Majd jóváhagyták a pénztáros jelentését. Ezzel kapcsolatban elhatározták, hogy az E.É. előállítási költségeire szánt 50 \$-t a M.CSŐ.Cs.K. kérése szerint — magyarországi rászoruló cső. családoknak juttatják el karácsonyra. A további segélyek érdekében 2 havi rendkívüli tagdíjat is megszavaztak.

Ezután a központi vezetők v. Vattay ezds. számolt be az eddigi egység-kísérleteiről, majd ismertetett néhány beérkezett közérdekű levelet.

A közgyűlés után — családtagok bevonásával — társasvacsora volt, ahol a megjelentek meleg baráti hangulatban a késői órákig maradtak együtt.

HALOTTAINK

— Németországból kapott rövid hír dr. BÁTKY Kázmér szds. haláláról számolt be, aki hosszas betegeskedés után távozott el az élők sorából.

Bajtársunk 1944-ben a dési közlekedési szny. parancsnoka volt.

— Clevelandban dec. elején hirtelen meghalt HOMOKI Miklós törm., 57 éves korában. Legutóbb a miskolci közlekedési ao. beosztottjaként szolgált.

— Angliából közlik, hogy ott meghalt TÓTH Gyula törm. bajtársunk nov. 1-én. 60 éves korában. Kovács Ferenc bt. búcsúztatta a testület és a Mindszenty Otthon nevében, melynek alapító tagja volt.

— Seattle/Wash. városban meghalt KÖRMÖCZI Nándor g. szds. bajtársunk.

Balassagyarmaton, majd Gödöllőn töltött szolgálati évei után a galántai cső. zlj. gazd. hivatal főnöke volt. A zlj. egy részével Buda elestekor orosz fogságba került. 1956-ban jött ki szabad földre, ahol szorgalmával szép pozíciót biztosított magának.

Bajtársaink, nyugodjatok békében!

AZ ARADI TIZENHÁROM

Sírjukra ősz virágit ne tegyétek,
Ne tartsatok nagyhangzású beszédet.
Ne tegyetek hantjaira díszkövet,
Csak néhány rozsdamarta ágyúcsövet.
S dörögjenek! Mint egykor sok-sok éve,
Mikor az ellen hűlt, mint oldott kéve,
S a vén ágyúknak tompa dörejét
Vigye vihar a rónán szerteszt!
Az ágyúdal a sírfenekre érjen,
Hogy meghallják, kik ott pihennek mélyen,
S álmodjanak, míg ágyúk torka szól
A szent napok dicső csatáiról!

A csendőrség legutóbbi szervezetében a szárnyak 2–4 szakaszra tagozódtak, 1–1 szakasz magába foglalt 5–10 órset. Az egész ország 92 szakaszra oszlott. A szakaszok élén állt a szakaszparancsnok alhadnagyi rendfokozatban, mint legmagasabb altiszti parancsnok.

A szak-pk. kötelessége volt az alárendelt őrseinek mindennemű tevékenységét, kezdve a laktanyarendtől a szakasz területének közbiztonságáig ellenőrizni, ha szükség volt rá irányítani, s a nyomozásokban személyesen résztvenni. A szak-pk. volt az összekötő kapocs az alárendelt őrsei és a szárnyparancsnok között.

Kik voltak ezek a szakaszparancsnokok?

Röviden: a csendőrség színe-java!!!

Hosszú, 28–35 évi szolgálattal, bőséges elméleti és gyakorlati tudással rendelkező, a legmagasabb altiszti rendfokozatot — az alhadnagyit — viselő, s erkölcsileg is a legmagasabb fokon álló csendőrök.

Egy-egy szakaszparancsnok "fogalom" volt a kerülete területén!

Alárendeltjei, valamint előljárói osztatlan megbecsülését élvezte!

Mintaképe minden csendőrnek és odaadó támogatója a sznypknak.

Magánéletükben tiszta, példát adó családapák. Alárendeltjeiknek gondos, oktató, tanácsal szolgáló előljárói voltak. Közülük sokan, hosszú szolgálati idejük alatt megtakarított pénzükön — nyugdíjas éveikre számítva — házat, néhány hold földet vásároltak. E mellett gyermekeiket taníttatták, kik közül nem egy volt, aki egyetemet végzett.

Dacára idősebb koruknak, majd mind erős, egészséges, a fáradságokat jól bíró, sokszor a fiatalokat megszégyenítő fizikai teljesítményekre voltak képesek, kerékpáron, vagy lovon járva az őrseiket.

Szorgalmukra jellemző, hogy ha szükség volt rá, éjjeli nappallá téve dolgoztak, segítettek, vagy helyettesítették a szárnyparancsnokukat.

Nyugodt, megfontolt gondolkodásukkal, komoly, úri magatartásukkal és fellépésükkel mind a közhatóságok, mind a polgárság tiszteletét érdemelték ki. Nem egy tagja volt a polgári kaszinóknak.

A kör- és főjegyzők, de a főszozabírák is gyakran kérték ki tanácsukat, meghívva az értekezleteikre. De számos esetben nyilatkoztak róluk a legmagasabb elismerés hangján a járás és törvényszéki bírók is!

Egy-egy szakasz magán viselte mind szolgálati, mind magánéletében a szak-pk. minden "jellegzetességét" a fegyelem, tudás, rend és tisztaság tekintetében.

Hová lettek ezek az igazán "törzsökös" csendőrök?

Nagyrészüik röviddel a kitelenülés után a háború befejeztével hazament, ahol talán kivétel nélkül üldöztetésnek volt kitéve és sokan börtönben, vagy hadifogságba kerülve fejezték be életüket.

Aki onnan szabadult, idős koruknál fogva természetes halált haltak, s tudomásunk szerint csak igen kevesen élnek jelenleg az emigrációban.

Most 25 év távlatából kívánunk az élőknek jó egészséget, sok szerencsét, a meghaltaknak csendes, nyugalmas pihenést.

Kultsár Lajos, London

LEGFŐBB ÉRTÉK AZ EMBER

III. RÉSZ.

A rabtartó kúfárok kiloptak bennünket — az orosz fogságból hazatért volt hadifoglyokat — a Mosonyi utcai rendőr laktanyából, s most a vonatunk halad álomba ringató zakatolással a célja felé.

A kora reggeli órákban ébredezik a sok magába roskadt, elcsigázott magyar, s látjuk, hogy vonatunk a nyílt pályán, egy külön vágányon áll. Állomás nincs.

— Kiszállás, kiszállás — kurjongatnak az Ávo-sok. Körülöttünk kukorica és krumpliföldek, távolabb a fákkal szegélyezett Sajó folyó. Messzebb egy újonnan épült hő-erőmű épületei, de látható egy hatalmas, drótsövénnyel körülvett terület is, piros cseréppel fedett, félig kész házakkal, őrtornyokkal. Ezeknek voltunk lakói hosszú éveken át.

Jómagamnak a vidék ismerős, hiszen éveken át a szárnyam területe volt Családom a közeli Miskolcon. Kegyetlen sors, hogy nem tudhatunk egymásról. A tábor hivatalos neve: "Kazinc-Barcikai-Építkezési Őrsparancsnokság", a Miskolc Bányréve-Ózd vasútvonal mellett, a híres Sajó-menti szénmedence völgyében. A község régi neve Sajókazinc volt.

Nem üldögelhettünk sokáig a sinek mellett, mert harsogott a parancs: "Fel az egész! Mindenki fogja a cuccát, sorakozó ötösével, ahogy a beszállásnál fel lett olvasva". Elindultunk a pirostetős házak felé. Ezek már dróttal voltak körülvéve. A hatalmas udvarra egy nagy deszkakapun át jutottunk be, s ott ismét sorakozó! Az őrtornyokon és konyhán kívül 4 kétemeletes épület volt. Az Ávos személyzet, az építkezési és egyéb irodák a dróton kívül voltak felépítve. Megjelent a táborparancsnok, egy Ávos szds. 4 tisztjével és tisztessel. Tájékoztattott az építkezésről, mely az ország legnagyobb Vegyi-Kombinátja lesz. Beszélt a tábor rendjéről, a munkafegyelemről. Aki jól dolgozik, hamarabb szabadul, aki lazál, megismerkedik a fogdával! Családdal érintkezést keresni tilos! Tiszteletadás és jelentkezés: levett sapkával, vigyázzban, "alázatos" szóval, minden Ávos tiszt és tisztess előtt! "Régen a paraszt mindig megsüvegelte az urat". — volt az indoklás. Utána megindult a tábor-szervezés, ami néhány napig tartott. Körlet kijelölés, saját ruha leadás, munkaruha, bakancs felvételezés. A foglyok közül kijelölték a tábor és szobaparnokokat, akik közvetlen előljáróink lesznek. Szobákban precízszerű alkotmány szalmával, vagy szalmazsákkal és 2–2 pokróccal. A padlózat téglá. Azt és a folyosót naponta kellett súrolni. Volt napos és folyosóügyelet. Este létszámjelentés

egy Ávosnak, aki szobaszemlét is tartott. Ha valami nem tetszett, mindent szétdobált, amit rövid idő alatt rendbe kellett hozni.

A jelentést a szobaparnok adta le, miután "vigyázz"-t és fővetést vezényelt. Gyakori volt az éjjeli ellenőrzés és a riadó. Akár milyen vizes lábbelivel értünk is haza, annak az esti jelentkezéskor már ragyogni kellett. A fogoly-élmesség kitalálta, hogy arra legjobb a vizes korom.

Volt cipész, szabó-műhely, orvosi és gyengélkedő szoba. De gyengélkedőnek csak a legsúlyosabb esetben nyilvánítottak valakit. Több haláleset is előfordult a táborban, de sosem tudtuk meg, hogy hova temették azokat.

Heti egyszeri fürdés és fehérneműváltás, 8 órai munka 6 napon át, de azt sokszor túlteljesítettük. A szakma szerint megszervezett brigádok fél 8-kor indultak munkába. Kezdés 8-kor, közben 1 órai ebédszünet. Ha közel dolgoztunk a konyhához, akkor ebédre bevonultunk. Ha nem, akkor kihozták a munkahelyre. Egy év múlva munkabért is kaptunk a ledolgozott % szerint. Ha valamennyi összegyűlt, "speizolhatott" a rab. Vehetett ételmezt, tisztálkodási cikket, amit a szobaparnok írt össze. A munkateljesítményért a brigád parnoka volt felelős. Az állapította meg a munka utáni %-ot és adta be számfejténi. A brigádok mellé Ávos tisztesek voltak kirendelve. Ezek voltak a hajcsárok! Ezek még a foglyok közötti beszélgetést sem engedték meg, de nem egyszer bántalmazásra is vetemedtek. Nevüket nem tudtuk, így egymásközt "Táska poszájú", "Falú rossza", "Bájpgunár", "Órangyal" volt a nevük. Ez utóbbi volt az egyetlen jóindulatú. Épületparnokok Ávos ti-ek voltak. Bevonulás után parancshirdetés, eligazítás, míg végre jött az "Oszolj"! Az udvaron tartózkodni, más szobába bemenni tilos volt. Nagy Imre első miniszterelnöksége idején jött valami enyhülés és a koszt is feljavult. Fogdák az épület nedves, penészes pincéi voltak. Ebben volt egyes, közös és elsötétített zárka is. Középkori börtönnek is beillettek. Több bajtársunk "beleléstolt", néhányan csak azért, mert megkíséreltek kapcsolatot keresni a rokonaikkal.

A fogdákat különleges csuklógyakorlatokkal is "szórakoztatták" a kiméletlen smaszerek. Így: sarokbaállítás hosszú időre, amitől térdig dagadt a lába. Kábeltánc, ami abban állt, hogy a páciens lábafejét kábeldróttal verték, hogy az az ütéseket kikerülendő, ugráljon.

Besúgók is voltak. Ezek kedvezőbb beosztást és anyagi előnyöket élveztek. Mire rájöttünk, már sokan megjárta a közlékenységükkel. Még a fogdába is voltak ilyen aljas alakok beszerveve.

* * *

A földmunkák voltak a legsürgősebbek. Gyári épületek alapjának kiemelése, csatornázás, planirozás, úthálózat, vasúti sínek fektetése, kavicsbánya ki-termelés, stb. Több ezer köbméter föld lett megmozgatva — kézerővel! A kavicsbánya munka volt a legnehezebb, ahová büntetésből is helyeztek embereket. Sajnos, az egyik legkeményebb hajcsár brigádparnok a mi sorainkból került ki. A rosszlelkű Monori cső. szakvez. volt az illető, aki durvaságaival és gorombaságaival "érdemeket szerzett" és a tábor belső parnoka lett. Az ő

lelkén szárad N. fhdgy. halála is, akit egy életveszélyes munkára, egy homokgödör további mélyítésére utasított. Mintegy 3 m. magas földréteg rászakadt szeretett bajtársunkra, megmenteni már nem lehetett. Felelősségre vonás nem történt. Monori tovább basáskodhatott és gorombáskodhatott.

Egy idős, ősz honv. ezds. bt-unk egy keskeny pallón tologatta fel a jól megrakott talicskát, mikor elfogyott az ereje és lezuhant. Csak hosszas élesztgetés után tért magához, amikor azonnal folytatni kellett a kegyetlen munkát, mert a hajcsár ott állt mögötte. Számtalan hasonló eset fordult elő, amit a helyszínen kiszabott fenyítésnek neveztek.

* * *

Ahogy múlt az idő, úgy nőttek az emeletek. A kész épületekbe a gépeket szerelik be a német szakmunkások. Érintkezni tilos velük. Hajtották a munkát, sajtolták a kevés zsirunkat. Így szaporodott a fogdába kerültek száma is, akik a smaszerek szerint lazáltak.

De volt megértő brigádvezető is, mint pl. S. ... cső. őrm., aki nem sajnálta az embereitől a %-ot. Alatta kedvvel dolgoztak a rabok.

Forró, meleg nyár. Szomjas a brigád, de nincs víz. A tagok megkérlik a "Galambtollas" (L. II. R.) bt-at, hogy hozzon egy korsóval a szomszédoktól. Meglátta a "Falú rossza", utána ment és ököllel, teljes lendülettel az arcába vágott. Bajtársunk itt megint összeütközött a vörös ököllel!

A B.M.-ből bizottság érkezett. A tábor minden fogoly tagját kihallgatták és jegyzőkönyvbe vették. Utána jött egyesek szabadon bocsátása, valamint sok bt-unknak a táborból való eltüntetése, különösen akik nem akarták aláírni a jk-t. Ezek vagy más táborba kerültek, vagy örökre elnémultak. Ez történt Lánicz L. szds. bt-sal is, akit halálra gyötörtek. Az izig-vérig becsületes magyar, a hazáját híven szerető és szolgáló tisztet, kinek hite erős volt, meg kellett semmisíteni. Emlékét szívünkbe zártuk!

Egyik éjjel a "Galambtollas" bt-at szólítja az őrszobába egy Ávos. Ott egy igen elhasznált civilruhába öltöztetik, majd 4 polgári ruhás Ávos egy lefüggönyözött gk-ba ülteti. Kb. 2 órás menetidő után egy nagy épület vasrácsos kapuja előtt állnak meg. Ott belökik egy folyosóra, majd egy magasrangú Ávos ti-nek adják át, aki meglepően szívélyesen fogadja, vacsorával is megkínálja. Tudomására hozza, hogy Miskolcon, az Ávó központban van. Be kellett diktálni a Miskolcon élő rokonait, ismerőseit, majd magánzárkába került, ahol egy priccs és 1 pokróc várta. A fal nyirkos, a betonfalról csepegett a víz. Hat hetet töltött itt, mely alatt a puhítások minden fajtát, kínját ki kellett állnia. Leginkább éjjel hallgatták ki, más-más ti. Vádpontok: annak idején a gyárakban ő építette ki a besúgó hálózatot, munkások kiadatása, kinek, miért, a hadiüzemi pk-nak milyen rendeletet adott ki, zsidók összeszedésében milyen mérvben vett részt, vagyonát hova rejtette, külföldi kapcsolatai? Mivel minden vádpontot visszautasított, a "gondolkozó szobába" került. Ott meztelenül kezeit lábait kifeszítették, majd egy csinos nő, szds-i egyenruhában tovább vallatta és nádbottal verte az altestét. Mikor elájult, felloccsolták. Ez

így ment minden második nap. Lábai megdagadtak, amire gyógyszert kapott. Majd, mivel eredményre nem jutottak vele, 6 hét múlva visszavitték az előző munkahelyére, ahol betegen is dolgoznia kellett. A végleges szabadulása után a családjától tudta meg, hogy a 6 hetes puhítása alatt egyik sógora is ott volt bezárva, akit elfogása előtt operáltak gyomorfekéllyel. Ott egy Avós hasbarúgta, a gyomor felszakadt és elvérzett. Ma sem tudják, hova temették el.

1953 szeptemberében kondult meg a boldog szabadulás harangja. Csoportonként engedték útjára a rabokat. Nem fájt a szívünk otthagyni szenvedésünk helyét. Egyik kormánylapjuk azt írta, hogy a hűséges kommunista, sztahanovista brigádok építették Kazinc-Barcikát, s a "vörös munkás kéz" megmutatta, hogy mire képes. De közben elrabolták tőlünk az "időt" is és az itt töltött majd 3 évvel nem számoltak el. Papiron úgy szerepeltünk, mint akik az innen való elbocsátás napján érkeztünk meg hadifogságból. Ez a továbbiak során sok kellemetlenséget okozott.

A 2 utolsónak kiengedett csoportot ró-i felügyelet alá helyezték, ezek nem mehettek haza a családjukhoz. E sorok írója Egerbe került, s ott értesült v. Szinay Béla volt felügyelőnk mártír-haláláról.

A kitelepítés még 3 évig tartott, mely alatt még kétszer került szembe az Avó fergeteges hatalmával. Előbb rémhírterjesztéssel vádolták, majd azzal, hogy összeköttetést tart fenn a Szabad Európa Rádióval. Sötétzárka, éjjel-nappali kihallgatások, bántalmazás a fizetése. Csak 1956 szept-ben engedték végre a családjához, de továbbra is ró. felügyelet alatt állt.

* * *

Mit is akartak? Gúszba kötni a hitet, a gondolatot, a szabad-akaratot. Elhitetni, hogy meghalt, nincs Isten. Mert akkor megszűnik a hit, az erkölcs, ami nekik akadály. Rettegésben tartani az embert, s a terror legyen a hóhér! Erkölcsbomlasztás, mert az erény az ember erőssége!

Ezeknek dacára mit hozott 1956?

A szent szabadságért megostromolták a legmagasabb hegyet és holttestekből építettek óriás mártír halmokat!

S mi van most?

A rongyos ködmönök felett újból suhog a moszkvai vörös korbács!

A vörös cárok által hazaküldött vérengző "magyar Haynauk" ülnek a nyakukon és sarcolják őket. Az elnyomottak szívét tépő fájdalmát ki hallgatja meg? Az új vörös arisztokrácia biztos, hogy nem!

Hazám, hazám, Te mindenem!

Sy Ky

MAGYAR CSENDŐRÖK...

a törvényes rend, az államhatalom képviselője, a magyar nép válogatott fiai, az igazság harcosai; éppen ezért a bűnözők, a gonoszok, a söpredék által gyűlölt ellenség.

Messze visszafutok gondolatban. Mikor is láttam először csendőrt, amelyikre emlékezni tudok? Igen, még az első világháború előtti kisdiák koromban, aminek a képe megmaradt bennem. A gödrei vásárt jártuk Édesapámmal. Ott láttam és gyermekszemmel bámultam az akkor még sötétzöld, kerek aranygombos egyenruhás csendőr-bácsikat, a most már rég divatjamúlt Kropacsek puskával, amint méltóságteljesen jártak — közben mindenre figyelve — a vásár területét, már csak puszta megjelenésükkel is rendet parancsolva. Édesapám magyarázta a kötelességiüket, feladatukat, jogaikat... és ki az a harmadik kövér bácsi, akinek a kabátújján annyi ezüst-zsinór van? — kérdeztem Apámat.

— Az a legidősebb, a parancsnokuk, a járásörmester, — felelte.

Azután jött az első világháború. Én 17 éves koromban önként jelentkeztem, s mikor egyévi önkéntesi összes díszemben első szabadságra mentem, az előírás szerint a csendőrörsön jelentkeztem, amit az őrsparancsnok "Jelentkezett!... dátum aláírás, körpecséttel igazolt. Már a harctéren voltam, amikor a korosztályom sorozásra került, amin természetesen nem jelenhettem meg. A hadkiegészítő hibájából katonaszökevénynek nyilvánítottak és felkutatásomra ment a parancs az őrsnek. Meg is jelent az őrsparancsnok Édesapámnál a "lesújtó hírrel". Ő előbb megriadt, de az nem tartott sokáig, mert látta a derék katona bajusza alatt a sokat-mondó mosolyát, amit megnyugtató szavai követtek.

— Igen, mi tudjuk, hogy az önkéntes úr már a fronton van, s csak irodai felületességről lehet szó. De, hogy válaszcsevegésünk pontos legyen, jöttünk érdeklődni a mostani csapatteste, rendfokozata és a táborig posta-szám miatt.

Az őrsön csattant a hivatalos tévedés ostroma.

* * *

A Brussilow offenzívában orosz fogságba kerültem. Négy év Kelet-Szibériában. Csendőrt ott nem láttam, legalább is lekopva, lerongyolódva nem voltak felismerhetők. Pedig Brussilow nagy kanyarításába bizonyára belekerült jónéhány, a hadtábor-területen szolgált táborig-csendőr is. Híreket alig kaptunk. Valamit hallottunk a magyar bolsevizmusról, az ellenforradalomról, majd Horthyról. Hazafelé 58 napig jöttünk hajón, majd Trieszt, Udine, Klagenfurt és Szentgotthárdon át vonaton. Az olaszok kifütyültek, az osztrákoknál zavar, rendtelenség volt. (1920) De mikor vonatunk átgurult a magyar határon és megláttuk az ott álló szúrnyos, kakastollas magyar csendőröket, felemelő, boldog érzés és öröm fogott el. Tudtuk, hogy otthon vagyunk, tudtuk, hogy rendezett, biztonságos országba érkeztünk, ahol a magyar csendőr áll őrt! Dialmenettel fogadtak bennünket, az első hazatérő hadifoglyokat.

* * *

Azután megkezdődött számomra a munka. Komolyan vettük a kormány által kívánt többtermelést. De nyugodtan dolgozhattak is a gazdák, mert a közbiztonság megszilárdult, a vidék felett örködött a magyar csendőr. Ez volt az első Testület, amelyik a forradalom, illetve az első kommunizmus után úgyszólván percek alatt talpraállt és folytatta a szolgálatát ott, ahol a szomorúan emlékezetes napon, 1919 március 21-én abbahagyta, amikor a kommunistáknak első dolguk volt a csendőrség intézményét megszüntetni.

Csendőrt azután gyakran láttam, hiszen a tanyám tereptárgyuk volt. Mindig szerető tisztelettel fogadtam őket, kik mikor az irodámba bejöttek, akkor sem érezték magukat szolgálaton kívül és szuronyos puskájukat baráti beszélgetés közben sem tették félre kezükből.

A két háború közötti "béke" évekből is csak azt írhatom róluk, hogy mindig híven, pártatlanul teljesítették a szolgálatukat. Egyszer, emlékszem, egy járőr kissé zavartan jelent meg az irodámban és közölte hogy feljelentés van ellenem, mert egy sorompó nélküli vasúti átjárón a vasúti őr intégetése ellenére is áthajtottam a kb. fél km-re közeledő vicinális előtt. Az őr feljelentett, kiszinezve a dolgot. A csendőrök pártatlanul lefolytatták a vizsgálatot és megtették ellenem a feljelentést. A vasúti őr a vörös zászlóval hatósági közeg volt, s ezért a főszolgabíró — bár jóbarátom volt — 10 pengőre megbüntetett. Sok országban ezt eltusolták volna, de nem úgy a "feudális, diktatórikus" Magyarországon. A csendőröknél tehát nem volt elnézés, nem volt pardon!

* * *

Az erdélyi bevonuláskor a hadtestparságnál szolgáltam mint törzsgépkocsi tisztt. A csendőr különítményt sokszor fuvaroztam sürgős esetben. Láttam fáradtságos, de mindig eredményes munkájukat. A legjobb barátságban éltünk.

1944 őszén — korom ellenére — ismét újra jelentkeztem. Résztvettem a kaposvári kiürítésben, amikor mindenki futott, amerre látott. Csak a csendőrök álltak rendületlenül! A jutai "hegy"-nél, honnan Kaposvárt jól lehetett látni, egy csendőr járőrt találtam. Az egyik valami jelentést írt, a másik nagy lelki nyugalommal távcsövezte a vidéket. Kérdeztem, meddig maradnak itt? "Ameddig csak tényünk van" — volt a válasz.

Ilvenek voltak a magyar csendőrök. Háborúban kiváló harcosok, békében a vidék nyugalmanak, biztonságának derék őrei. Ez tette lehetővé, hogy nyugodtan dolgozhatott és alhatott a nagy és kiscgazda, iparos és kereskedő, mert a kitünően megszervezett csendőrség kiválóan képzett tagjai örködtek életük és vagyonuk felett.

Vitéz Jeszenszky Imre

(V. Jeszenszky Imre tart. m. kir. fhdgy, a Magyar Máltai Szövetség észak-amerikai delegátusa, a Cisztercita Diákszövetség elnöke, stb. f. év. július hó 10-én meghalt.)

A csendőrségről szóló színes megemlékezéséből kegyelettel közöljük a fenti részleteket.)

SZAKCIKKEK

"Contract Law-Enforcement"

SZERZŐDÉSES KÖZBIZTONSÁGI SZOLGÁLAT

1954-ben a rendőrségi szolgálatnak egy új formája kezdeményeztetett Los Angelesben, amikor is a megye rendőrkapitánya, — the Los Angeles County Sheriff — szerződést kötött a megye területén lévő néhány várossal a rendőrségi szolgálat ellátására. A megyei rendőrkapitány 14 rendőrkerületet szervezett a vármegyéje területén és innen indulnak ki a rendőrök az abban a kerületben lévő községeinek leportyázására. Minden kerületnek autós járőrei vannak adóvevő rádióval felszerelve, továbbá van egy detektív és egy újságíró csoportja is.

Magának a vármegyei rendőrkapitányságnak hét alosztálya van, mégpedig: 1.) adminisztrációs, 2.) szolgálati, 3.) bűnügyi, 4.) technikai, 5.) börtön, 6.) javító-intézeti, 7.) polgári alkalmazottak alosztálya. (1)

A los angelesi példán kívül még San Franciscóban találunk ilyen szerződéses viszonyt a város és a megye között, valamint Floridában is akadt néhány követője.

Persze az amerikai rendőrség büszkén hirdeti, hogy ez egy egyedülálló kezdeményezés és azt amerikai "találmány"-nak tünteti fel. Ha pedig az illetők ismernék a magyar csendőrség történetét, nem írnának ilyen nagy valóflanságot.

Ugyanis az 1882. X. tc. a törvényhatósági joggal felruházott városok kül és belterületét kiveszi a csendőrség hatásköre alól és kimondja, hogy a csendőrség nem teljesíthet ott rendes szolgálatot.

Ugyanezen törvény 4. paragrafusa azonban kimondja a következőket:

"Felhatalmaztatik a belügyminiszter, hogy azon esetben, ha egyes törvényhatósági joggal felruházott városok, amelyek az ország azon részén fekszenek, amelyen a csendőrség már rendezve van, vagy rendezés alatt áll, s a rendőri teendők végrehajtását csendőrök által kívánják eszközölni, — az ezen szolgálat után az illető város által megtérítendő költségekre nézve avval szerződésre lépjen". (2)

Hogy pedig a törvény ezen paragrafusa nem csupán írott malaszt volt, hanem a városok éltek is ezzel a lehetőséggel, bizonyítják az alábbi adatok: 1.) Tisza Miksa megemlíti könyvében Baját, amelyik város nem volt megelégedve a rendőrségével, ezért:

"... a városi tanács 1903. évi szeptember hó 5-én 9798 sz. alatti határozatával utasította a rendőrkapitányt, hogy a szervezést a bel és külrendőrségre egyöntetűen hozza javaslatba és abban legyen figyelemmel, hogy a személy és vagyonbiztonságnak megvédése tekintetében nem lenne-e célirányos az állami csendőrség behozatalát újból napirendre tűzni? — Ezen újabb utasítás alapján a rendőrkapitányság a csendőrség behozatalát javasolta, melyet a közgyűlés elfogadva, lépéseket tett a belügyi kormánynál. Eredménye az lett, hogy a csendőrin-

tézmény a város bel és külterületén szolgálatát 1904. évi május hó 15. én kezdette meg éspedig egy őrsvezető és 17 csendőrből álló létszámmal." (3)

Preszly Loránd szerint — Baján kívül — még ugyanabban az évben hét másik város, 1905-ben hat, és 1906-ban kettő kötött szerződést a belügyi kormányral a csendőrségi közbiztonsági szolgálat ellátására. (4)

(Igy Szolnok, Zenta, Zsolna, stb. is. Szerk.)

FORRÁSMUNKÁK:

- (1) John L. Sullivan, "Introduction to Police Science".
- (2) Corpus Juris Hungarici, 1882. évi X. tc.
- (3) Tisza Miksa "Magyarország Rendőrségének Története".
- (4) Preszly Loránd "A m. kir. Csendőrség Története".

Szabolcsi

* * *

A BRAZILIAI "HALÁL OSZTAG"

Több amerikai újság foglalkozik azzal a titkos szervezettel, amelyik Braziliában működik és "Death Squad" néven szerepel.

Iráják, hogy a brazil nép azt hiszi, hogy az osztag tagjai szolgálaton kívüli rendőrök, s ez egy változata a régi, u.n. "vigilante" — éber, figyelmes — csoportoknak, melyek valaha az amerikai Nyugaton működtek. Hivatalosan a rendőrök és egyéb közbiztonsági személyek tagadják az abban való részvételüket és állítják, hogy azok tevékenysége bűnügyi "geng"-ek harcmódorát mutatja. De ennek ellenére, több jel arra mutat, hogy ebben az osztagban rendőrök is szerepet játszanak. Annak megszervezésére állítólag néhány keményen dolgozó, erélyes, igazságszerető rendőr adta az ötletet, akik elégedetlenek voltak a törvény lassú és enyhe működésével.

Az áldozatok először azok voltak, akik rendőrt gyilkoltak meg, később már más gyilkosok, rablók, narkotikum élvezők, sőt hirhedt kocsitolvajok is az osztag áldozataivá váltak. Ezek a "kiszemelt áldozatok" lehettek szabadon járó, de közismert bűnözők, elítéltek, akiket valami módon a börtönből emeltek ki, vagy büntetésük után szabadultak. Ezeket este kiviszik egy sötét vidéki utcába, kezeit hátrakötik, gyakran megverik, kínozzák, míg végül egy nylon kötéllal megfojtják, vagy agyonlövik.

Legújabbban az osztag egyik tagja minden esetben megtelefonálja az újságíróknak, hogy hol található meg az utolsó áldozat. De gyakran ők maguk hagynak a holttest mellett egy plakátot, arra kereszt, csontok és az E.M. betű van rajzolva, ami Esquadro de Morte, — Halál Osztagot jelent.

Legutóbb Eugenio Cardinal Saltes, érsek, nyilatkozott róluk felháborodva a keresztényi lelkiismeret nevében, ami nem tűri tovább ezt a gyalázatot és becstelenséget.

Dacára a nyilvános egyházi és állami kritikának, a nép közül sokan támogatják az osztagot azzal az indokolással, hogy a társadalomnak csak haszon, ha kiirtják a bűnözőket. Ritkán, jelennek meg elitélő kritikák is, de ezekről hamar megfeledkeznek.

Ez az 1958-ban szervezett osztag a legtöbb gyilkosságot Rio környékén követi el, de már más városokban is tevékenykedett. A legutóbbi statisztika szerint az ezredik gyilkosságnál tartanak.

Egy délamerikai újság szerint nemrég vád alá helyeztek 16 rendőrt, akikről feltételezhető, hogy az osztag aktív tagjai.

* * *

Két ítélet. Egy férfi 24,000 \$-t, egy másik 25,000-t sikkasztott. Mindkettő büntetlen előéletű volt. Az előbbit 117 napra, a másikat 20 évre ítélte a bíróság. Mindkét eset Atlantában (Ga.), tehát egyazon államban történt. Az egyenlőtlen biráskodás miatt már több jogász felszólalt.

* * *

Amerikában az utolsó 10 évben a "komoly bűnözések" száma 148%-kal emelkedett. Ugyanezen idő alatt Clevelandban 437%-kal.

* * *

TESTÜLETÜNK FELOSZLATÁSÁRÓL SZÓLÓ M. E. RENDELET

Tudjuk, hogy keveseknek volt alkalma az alábbi rendeletet eredetiben olvasni, így ma sem időszerűtlen ezt a ránk nézve szomorú, indokolásában valótlán "ítéletet" — részben szószerint, részben kivonatossan — ismertetni.

"Az ideiglenes nemzeti kormány 1.690/1945. M.E. sz. rendelete a csendőrség feloszlatásáról és az államrendőrség megszervezéséről.

Az Ideiglenes Nemzetgyűlés 1944. é. dec. hó 21-22. napján Debrecenben adott meghatalmazása alapján a Nemzeti Kormány az ország közbiztonságának megszervezésére a következőket rendeli:

1. §

1.) A m. kir. csendőrség a múlt népellenes kormányait feltétel nélkül kiszolgálta, a magyar demokratikus mozgalmakat kiméletlen eszközökkel megsemmisíteni törekedett és a magyar parasztság és a magyar munkásság ellen megszámlálhatatlan erőszakosságot követett el, ezért a magyar nép egységes ítéletének végrehajtásaképpen az Ideiglenes Nemzeti Kormány megállapítja a csendőrségnek, mint testületnek a felelősségét és intézményét megszünteti, szervezetét feloszlatja.

2.) Mindazok a személyek, akik a csendőrség szolgálatában állottak, szolgálatukból elbocsájtatnak.

3.) A volt csendőrségi személyeknek és hozzátartozóiknak illetmény, nyugkegydíj igénye megszűnik, kivéven... "akiket a

2. § szerint "A volt csendőrségi személyek igazolására alakult különleges igazoló bizottság" igazolt, továbbá

az 1939 szept. 1-e előtt elhalt volt csendőrségi személyeknek özvegyét és árváit... de csak az esetben, ha az igazoló bizottság megállapítja, hogy az elhalt csendőrségi személy életbenléte esetén a bizottság "igazolt" határozatot hozott volna.

A bizottság csak "igazolt", vagy "nem igazolt" határozatot hozhat.

Általános igazoló eljárás nem volt. A cső-ség egyes tagjai csak saját kérésükre voltak igazoló eljárás alá vonhatók.

Ahhoz, hogy a bizottság az "igazolt" határozatot hozza, kell, hogy "a volt cső-ségi személy bebizonyítsa, hogy

a.) a németellenes ellenállási mozgalomban személyesen és hatékonyan résztvett, vagy

b.) az ország felszabadulása előtt működött magyar kormányok törvényeivel, rendeleteivel, intézkedéseivel és utasításaival tevőlegesen, vagy szolgálati mulasztásokkal szembefordult, vagy

c.) bár szolgálatát ellátta, tényleges segítséget nyújtott demokratikus szervezkedéseknek, vagy azokban résztvevő egyéneknek."

A 3. § kimondja, hogy az igazoltak közszolgálatban alkalmazhatók. Ha azonban nem alkalmazzák őket, nyugdíjra van igényük.

A 4. § szerint minden kincstári felszerelés és ingatlan is, ami a cső-ség birtokában volt 1944 okt. 14-én, az Államrendőrség használatába megy át.

A további 5–13 §-ok a rendőrhatalom jogok ellátását, a rőség területi beosztását, a budapesti és vidéki Főkapitányság létesítését, alakulatok felállítását stb-t tartalmazza, bár ezekről egy ugyanakkor kiadott másik rendelet is intézkedik.

Kelt és aláírás: "Debrecen, 1945, március hó. Miklós Béla s.k.
miniszterelnök."

* * *

Bajtársak, tudomásunk szerint elenyésző azoknak a száma, akiket a különleges bizottság igazolt. De még azon a néhányon is csodálkozunk, hogy megfelelt azon követelményeknek, amiket a 2. § a.), b.), c.) pontja előír. Ezek olyan nehéz "feltételek", amikre egy vérbeli csendőr szolgálata alatt még kényszerből sem lehetett képes.

* * *

EGY IDŐS BAJTÁRS EMLÉKEZÉSEI

A győztes Antant rendelkezése szerint kiűritendő területekről 1918 nov. második felében visszavonult csendőrököt, az akkori Cső. Felügyelőség Esztergomban gyűjtötte. Ide vonultam be örseim legénységével és az É-i határállomáson a szláv gyűrűben dec. 6 áig kitartott különítménnyel én is.

Ott már vagy 180 cső-t találtam a Papneveldeben elhelyezve. Tiszt nem volt velük, s később se jött. Én lettem a parancsnokuk 2 hónapig.

Közeledett a karácsony és újév. Parancsba adtam, hogy aki nem megszállott területen lakó hozzátartozóját akarja meglátogatni, szabadságot kaphat. A jelentkezők közt volt egy igen jó kiállású, magas, fiatal, román származású, de magyarul is hibátlanul beszélő őrmester, Moldován András. Ő azonban Hunyad megyébe kért szabadságot, ahol szülei és testvérei élnek. Közöltem vele, hogy oda nincs jogom szabadságotolni, de feltehetően, ő onnan nem is jönne vissza.

— Százados úr, alázatosan jelentem, én akkor meg fogok szökni! — volt erre a láthatóan elkeseredett válasza.

— Megszökik? Letartóztatom! Szücs és Gergely főtörzsőrmesterek kísérik az őrszobába és a további parancsomig ott őrizték!

Elkísérték. Én pedig gondolkozni kezdtem, hogy mit is csináljak vele? Hiszen nem szökött meg, csak ígérte. Fogda nincs, eddig nem is volt rá szükség mert a fegyverem kifogástalan. Hadbíró? Isten ments! Ki tudja, milyen paragrafust húzna rá! Töprengésem nem sokáig tartott, mert a szolg. vezető jelenti, hogy Moldován kihallgatást kér. Elővezetik. Szemembe nézve jelenti:

— Százados úr, alázatosan kérem a szabadságot és ígérem, hogy vissza fogok jönni.

Egy pillanat alatt keresztül fut rajtam a gondolat: mit spekulálok én fogdán, hiszen itt a megoldás. Ha nem jön vissza, hát ott marad az oláh családjánál, amit többen is megtettek rajta kívül. Én is a szemébe nézek!

— Magyar csendőr becsületszavára ígéri, hogy visszajön? — kérdem.

Azonnal, határozottan, keményen válaszol:

— Magyar csendőr becsületszavamra ígérem, hogy visszajövök!

— Rendben van! Állítsák ki a szabadságlevelet, 14 nap és 4 nap utazás! De van-e civilruhája?

— Igen, már van, tegnap szereztem be, elég jó állapotút, olcsón.

— Akkor a kincstári dolgait adja le, Isten vele, szerencsés utat, visszavárjuk! Kezet szorítottam vele.

Ahogy lelépett, utána néztem. Sajnálom, hiszen olyan jó csendőrtípus, kemény, határozott. Az öreg szolg. vezető kérdezi, hogy kihúzza-e véglegesen a listából? Az érzésem az volt, hogy várjunk azzal 18 napot. Hátha visszajön? Számolom a napokat. A 14-én jelentik, hogy bevonult. Már visszaöltözve jelentkezik. Kérdem, hogy, s mint volt, mi hír otthon? Jelenti, családja örömet, akik a változott viszonyokban is türelemmel vannak. Neki nem történt semmi bántódása, igaz, nem is sokat mutatkozott nyilvánosan. Pár napi otthonlét után elbúcsúzott a családjától azzal az ürüggyel, hogy Dévára megy munkát

keresni. El is indult, irány Esztergom, mert az eskü és becsületszó kötelez! Az oláh vonaton baj nélkül utazott, a határ előtt azonban lelépett, mert ott nagy az ellenőrzés és a mezőkön igyekezett tovább. De így is elfogta egy egyes oláh határőr és az őrségre akarta kísélni. Ettől "erőszakkal" szabadult meg és bújkálva, éjjel jött át a határon. A magyar vasutasok derekasan viselkedtek, amennyiben szabadságlevelével jegy nélkül utazhatott.

* * *

Később Esztergomban megterveztük a Budapestre való bevonulásunkat, hiszen már 250-en voltunk, ami nagy erő! Előbb azonban felmentem egy napra tájékozódni. Vesztemre, mert a Cső. Fel-nél letartóztattak! Esztergomban ezt nem merték volna megkísérelni! "Beutaltak" 2 tiszt kíséretében a Margit körüti katonai fogházba, az uralmon lévő akkori kormány elleni összeesküvés címén. Igazuk volt! — Esztergomban már másnap megjelent egy Máté nevű öreg g. főtörm. a B.M. cső-ségi osztályáról, aki ott "tájékoztatás" címén beszélt a csendőreimhez. Rövidesen kisült, hogy politikai agitátor. De a cső-k olyan gúnyt űztek vele, hogy futva menekült a vasútállomásra! Pesten azután referált az esztergomi helyzetről, mire a Cső. Fel. 24 óra alatt szétszórta a gyűjtő-állomás legénységét az ország minden részébe. Én minderről persze semmit sem tudtam, s mire a hadbíróknak velem való együttérzéséből néhány nap múlva kiszabadultam és Esztergomba mehettem azzal, hogy: No, majd most! — üresen találtam a Papnevelődést.

* * *

Majd jött az első kommün, s az oláhok bevonultak Budapestre. Én is ott lettem egy cső. alakulat parancsnoka és nagy volt az örömem, amikor ott találtam Moldován Andrászt is.

Azt, hogy ő mindig büszke volt csendőr mivoltára, híven tükrözi a következő eset. Egyik este egy Németh nevű főtörm. beosztottam jelenti, hogy a délután folyamán Moldovánnal ment a Déli vasútnál, amikor egy oláh század vonult el mellettük. Moldován valami igen csúnyákat kiáltott rájuk oláhul, mire a századot vezető tiszt parancsára őket elfogták és bekisérték a Gellért szállóba egy oláh ezds. elé. Az meghallgatta a tiszt jelentését, majd Moldovánhoz kezdett beszélni oláhul. Az nem akarta megérteni, mire az ott lévő 4-5 tiszt közül az egyik magyarul tolmácsolt. Kérdeztette az ezds. tőle, hogy hová való? Mondta, hogy Hunyad megyei. Akkor maga román — tolmácsolja a továbbiakat. Lépjen be a román csendőrséghez, szükség volna rá "otthon", s azonnal megkapja a legmagasabb altiszt rendfokozatot. Erre Moldován szabályszerű rátra-arc-ot csinált. Az ott lévő tisztek megbotránkozva támadták rá, hogy az ezredes úrral szemben hogy mer így viselkedni? Erre Moldován válasza az volt, hogy "Miféle ezredes úr? Itt én vagyok a legmagasabb sarzsi, Moldován András magyar királyi csendőr őrmester!"

E "kinos jelenet" után őt elengedték, Moldovánt pedig elkisérték, nem tudja hová.

Én azután 3 napig kilincseltem az Inter Allied Mission-nál, míg végre egy olasz ezds. segítségével sikerült Moldovánt kiszabadítani.

* * *

Később azután engem is áthelyeztek ide-oda, Moldován eltűnt a szemem elől. Sok év múlva hallottam róla, mikor egy idős bajtárs említette, hogy a keze alatt szolgált, igen jó őrsparancsnok volt — később magyarosított névvel —, s mint alhadnagy ment nyugdíjba.

Nem tudom, él-e még, de én mindig úgy fogok rá emlékezni, mint aki magyar csendőr mivoltára — származása dacára — mindig és joggal büszke lett és aki betartotta az adott becsületszavát.

TALÁLKOZÁSOM EGY "KOSSUTH"-TAL.

Gyakran támadják azt a "szegény" Dél-Afrikai-Köztársaság államot. Legutóbb is "kigolyózták" a David Cup világ tenisz játékokból, pedig nem csinál mást, mint hogy korlátok közé szorítja a fehér és színes emberek együttélését, s ezen sem más államok nyomására, sem a "szép-lelkek" háborgására nem hajlandó változtatni.

Ezzel kapcsolatban jutott eszembe egy pár évvel ezelőtt Londonban történt eset. A ház kamasz fia, ahol akkor szolgáltam, szálló-vendéget kapott a Dél-Afrikai Köztársaságból. Az volt a szokás, hogy az ilyen vendégeket bemutatták a személyzetnek is.

Megérkezése után alig fél órára bekopog a személyzet nappali szobájába a vendég, egy majd 2 méter magas, jól megtermett, 18 év körüli fiatal ember, s vigyorgó arccal azt mondja: "Kosut".

Fejembe szállt a vér! Hejnye, a nem-jóját! Ez valahol felszedte az egyik legnagyobb magyar nevét, s meghallva, hogy magyarok is szolgálnak a házban, viccet csinál annak nevével.

— Tudja Ön, ki volt Kossuth? — kérdem angolul, nem éppen udvarias hangon.

— Yes, — s már mondja is — udvardi and kossuthi Kossuth Lajos. Magyarország kormányzója volt az 1848-49 évi magyar szabadságharc alatt, s ez az én nevem is!

Haragom egyszerre csodálkozássá válik, s egy pohár sherryvel kínálom.

Elmondja azután, hogy déd-apja Kossuth egyik unokatestvére a szabadságharc leverése után Törökországba menekült, ahonnan több évi bolyongás után eljutott Dél-Afrikába, ahol egy búr leányzót vett feleségül. A család a mai napig is ápolja a Kossuth emlékeket, nagyon büszke a nevére, s igen gyakori a családban az elangolosított Lajos — Louis név.

Ő már a negyedik generáció Dél-Afrikában, de sok mindent tud Kossuth Lajosról, így azt is, hogy Turinban halt meg, s a holttestét haza szállították Magyarországra, de azt is, hogy a szabadságharc után Angliában és Ameri-

kában járt, ahol csodálkoztak kiváló angolságán és szónoki készségén.

Kissé szégyenkezve mondja, hogy nagyapja még beszél magyarul, de az ő apja és ő, már egy szót sem tudnak a nevükön kívül.

Megkérem, hogy írja le a nevét, készségesen megteszi: "Kossuth", pontosan, ahogy a "könyvben" van.

Vajon a mai magyar emigráció negyedik generációja meg fogja-e így örizni a családi tradícióját?? Reméljük, igen!!

Kultsár Lajos, London.

"CSONKA" A KÉTKULAC SOS

Az alábbi eset nem kimondottan csendőri, de könnyen az lehetett volna, amikor a végeredmény is bizonyára másképp alakul. De mert állambiztonsági jellegű, így tehát minket is közelebbről érdekel.

A 30-as évek derekán egy késő őszi nap reggelén lelkesen állít be a salgótarjáni szárnyparancsnokhoz F. szds., a kémelhárító tiszt, és büszkén tesz le elébe 3. vonalakkal, számokkal, betűkkel teleírt és rajzolt ívet. (Blue Print, — mondanánk itt.) A sznypk. nézi, nézi, de csak annyit tud róla kiokosodni, hogy valami elektromos — műszaki — kapcsolást ábrázol. A néhány szónyi írás idegen, talán cseh.

— No bökd ki már — ünszolja bajtársát — mi akar ez lenni?

— Ez? Egy remek eredmény! A legújabb cseh katonai adó-vevő rádió rajza.

— Ez már valami! No és kinek köszönheted ezt a "remek eredményt"?

— Csonkának! Ismered. Ma éjjel hozta át. Délben már viszem is a gazdámnak Pestre, személyesen.

— Gratulálok, csak azután valódi legyen a papír!

— Holt biztos! Mérget veszek rá! 100%-os régi, megbízható, magyar érzésű emberem. Nó meg azután jól meg is fizetek érte.

Ezzel már ment is dolgára és délben elutazott.

Csonkát a sznypk. is ismerte. Nem egyszer résztvett a megbeszéléseiken F. közeli lakásán, ahol az irodája is volt. Hírei egy részét a sznypk. is fel tudta használni, s azok megbízhatóak voltak. Csonka, aki lelkes magyarnak játszott magát, egy igen jónevű gömöri család lecsúszott sarja volt, aki kémkedésre adta a fejét, amiből jól megélt. Egymás között csak "Csonka" volt a neve, ami onnan eredt, mert a felső bal karja egy régi sérülésből kifolyólag nyomorék — béna — volt, azt nem tudta mozgatni, legfeljebb a hóna alatt tudott tartani vele valami könnyebb holmit.

* * *

Ugyanaz nap este a sznypk. lakására mondhatni beront F. atléta természetű beosztottja, iobbkeze, egy több nyelven beszélő polgári ruhás nyomozó, "N." és magából kikelve jelenti:

— Százados úr! Nagy baj van! Kirabolták az irodánkat!

No, ennek a fele se tréfa! Átmennek a cső. laktanya közelében lévő "színhelyre". Közben N. elmondta, hogy ő d.u. 6-kor hagyta el az irodát, miután azt a szokás szerint bezárta és hazament a lakására. Vacsora után — kivételesen — valamiért visszament és akkor fedezte fel a betörést, amit csak Csonka követhetett el, aki éjjel náluk volt.

A lakásnak az utcáról nincs bejárata, csak az udvar felől. Az utcai kapu állandóan nyitva. A lakás 3 szoba és konyha. Az első bejárat az irodába nyílik, a másik a konyhába, s azon át a lakás többi helyiségébe.

Odaérve megmutatja az íróasztal betölt, de le nem zárt fiókját, ahol a legfontosabb iratokat tartották. Sajnos, nem volt rajta patenzár!

Ők este mindig a konyhán át távoznak. F. szds. legtöbbször a tiszt étkezdébe, ő pedig a városi lakására. Az iroda befelé nyíló ajtaja elé minden távozásukkor odatesznek egy kis szőnyeget, amit, ha valaki ott bejön, azt automatikusan eltolja, de távozásakor nem tudja azt visszaigazítani. (Egyszerű módja a felfedezésnek, de nem biztonsági zár!) Ma is, amikor visszament a konyhán át, villanyt gyújtott és azonnal látta, hogy a kis szőnyeg nincs a helyén, tehát valaki járt ott. Azonnal az íróasztalhoz lépett, ahol felfedezte a hiányt.

No, üthetjük a nyomát! Csonka azóta már rég túl van a határon, mert az olyan fedett, a terep átszeldelt, hogy ott megy át, ahol akar, különösen az, aki már többször megtette ezt az utat, mint ő.

Ezután a sznypk. felkeresi a közeli határvadász laktanyában a szakpkt. és — bár minden remény nélkül, de kivezényeltetnek telefonon 2—2 jött lesállításba a somoskőújfalui cső. és hór. őrsről azzal, hogy hátha Csonka még a község körül szimatol? N. pedig a város É-i végén lévő kat-i állomásparsághoz ment jelenteni az esetet és hogy géptávírón értesítse a "károsult" parancsnokát. Onnan a város Főterén lévő u.n. kisállomáshoz ment érdeklődni, hogy azóta ment-e valami vasúti szerelvény Somos felé, amire Csonka esetleg felkapaszkodhatott, illetve, hogy nem látta-e valaki a keresettet. Ott tanyázott az állomás előtt az egyetlen taxis, N-nek régi jó ismerőse és bizalmasa. Elmondja neki búját, baját, mire az felkiált: "Én fuvaroztam vagy másfél, két órával ezelőtt!" Aztán elmondja, hogy ott a standján felbélte őt egy ismeretlen, akinek a személyleírása ráillik a keresettre, különösen mert ő is észrevette, hogy a bal karja kacskas és csak egy aktatáska volt nála. Az utasa elvitette magát az acélgyári Jónás-telepre, ahol kb. 20 percet időzött valakinél. Majd onnan Somoskőújfaluba irányította, illetve az már a község legelején leszállt azzal, hogy ő az útmenti egyik házba megy éjszakázni. Jó borraivalót adott és meghagyta neki, hogy másnap hajnalban 5 órakor legyen ugyanott, mert kora reggel dolga lesz Salgótarjában.

N. azonnal kivitte magát a Jónás-telepre, ahol a taxis által mutatott házban lakó idős, nyugdíjas családtól megtudta, hogy Csonka, aki nekik régi ismerősük, valóban ott járt az este. Tartóztatták éjszakára, de nem fogadta el. Igérte azonban, hogy másnap ismét visszajön. Az eddigi — véletlenül múlt — eredmény főnyeremény, — bár még nincs kihúzva! N. e hírekkel a cső. sznypk-hoz hajtát, tanácskoznak. Az egyetlen elfogadható lehetőség, hogy

Csonka az éjjel valóban vissza akar jönni, különben miért rendelte volna oda a taxit? Ugy látszik, az ellopott iratokat vissza akarja csempészni a helyére, mintha mi sem történt volna. A továbbiakban látjuk, hogy helyesen következtek.

Felmerült a kérdés, hogy ne csak F. szds. lakásánál várják-e Csonkát? Utóbb mégis úgy döntöttek, hogy jöröket is állítanak fel a határ mentén.

N. a sznypk. és a hv. szakpk. parancsával Somoskőre ment, s a 2 öpk. bevonásával kijelölték a jörök leshelyeit. Egy hv. jör a vasúti sinekre, egy a Karancsra vezető ösvényre lett állítva. Két cső. jör a község É. és K-i részére, került egy pedig a taxi majdani érkezése környékén rejtőzött, ha Csonka netán kikerülné a jöröket.

(A cseh laktanyától Somoskőújfalú D-i vége — a taxi várakozási helye — 2.2 km. Onnan F. szds. lakása Starjában 5 km-re van. Szerk.)

N. Visszatérte után megszervezik F. lakása és környéke megszállását, ha gyalog, vagy más módon jutna be Cs., kikerülve a jöröket és a taxit.

* * *

A vasúti sineken lesben álló hv. jör valamivel 5 óra előtt lépéseket hall a kavicsos töltésen, feléjük közeledik valaki. Hozzájuk érve elébe ugranak, s kérdik, hogy ki ő, honnan jön és hova tart? Az igazoltatott kezében semmi más, mint egy aktatáska. A kérdésekre semmi meglepetést nem mutat. Barátságosan köszön és szinte kedélyesen közli, mint aki biztos a dolgában, hogy Starjában tart és F. szdsz-nak visz bizalmas iratokat. A jörnek tehát semmi kétsége sem lehet, őt várták! "No jó, ha így van — mondják neki — de azért előbb menjünk be az őrsre!" Nem jelentik ki az elfogását, nem motozzák meg, — bilincsről szó sincs! Elindulnak, majd röviddel később a jv. a sinekkel párhuzamosan futó országútra tereli Csonkát, ami a falun megy át, s amit korlát szegélyez. Odaérve a korláthoz, mondja neki a jv. hogy "No bújjon át alatta!" Csonka engedelmesen meggörnyed és átbújik. De... közben elővette a pisztolyát és azt, a súlyba vett puskával lehajolva utána átbújó tizedes homlokához nyomja... de az nem sült el! Erre futásnak ered az út túlsó oldalán lévő kertek felé. A jör hamar észbe kap és — mondhatni vaktában — a majdnem láthatatlan futó alak után leadnak 5 lövést. — Egy ijedt ordítás, majd csend. A hang felé futnak, s mintegy 50 lépésre ott találják a menekültöt fetrengve. Ez is véletlen, hiszem majdnem vak sötétség volt még! Pisztolya mellett, kacskaja alatt szorongatta az aktatáskát. A lövöldözésre nemsokára megjelenik az egyik cső. jör, orvost kerítenek, aki ideiglenesen beköti az erősen vérzőt, majd a Krepuska uradalomból egy féderes kocsi rendelnek ki és megindulnak a sebesülttel St. felé. A község D-i végén már ott a taxi. Átrakják a súlyos sebesültet és beszállítják a 7-es kerékpáros laktanya gyengélkedő szobájába. Másnap megpróbálják kihallgatni. Meg se mukkan, s ez a hallgatása — magas lázzal — napokig tart. A lövés a tüdejét ütötte át és elől, a jobb vállperece alatt jött ki. Az orvos szerint még kórházba sem szállítható. Napok múlva végre megszólal: "Félek, hogy a jobb karom is megbénul". Ez

az egész. Amikor túl volt az életveszélyen, hosszas rábeszélésre elutazta, hogy mikor átadta a rajzokat F. szds-nak, az igen megörült és mondta, hogy másnap viszi azokat a központba. Ez neki kapóra jött és ekkor határozta el a betörést, s ha terve sikerül, legalább nem megy vissza üres kézzel. Cseh megbízói úgymint már régen követelnek tőle valami jelentős eredményt. Másnap a piactéri állomáson megleste, hogy a szds. valóban elutazik-e? Este azután ismét lesben állt, s mikor látta, hogy a helyettes is elhagyja az irodát, kulcsaival könnyen bejutott a lakásba. Kis villanylámpa fénye mellett dolgozott. Ugyanekkor határozta el azt is, hogy az iratokat még az éjjel visszahozza, hiszen a ház üres lesz és így ezen az oldalon nem is bukik le, mert senki sem fedezheti fel a lopást. A határon minden nehézség nélkül átjutott, ezt az utat már többször megtette. Ott közvetlen a határnál lévő cseh laktanyába ment, megtelefonálta az "eredmény" Losoncra, ahonnan rövidesen megjelent egy bizottság, amelyiknek az iratokat átadta, s míg ő pihent, azok bizonyára lemásolták és lefényképezték. Hajnali 4 óra körül visszaadták az irattáskát, s mivel tervét helyeselték, ő azzal a vasúti sineken visszaindult. Nem sejtette, hogy közben a lopásra rájöttek, azért közölte az igazoltató jörrel, hogy mi járatban van. Azt hitte, hogy ha névszerint említi a szds-t, őt tovább engedik. De mikor a jör kijelentette, hogy a laktanyába mennek, már látta annak következményeit, így elszánta magát a minden áron való szökésre. Nem emlékezett, hogy a pisztolya csőre van-e töltve, azért anélkül, hogy elővette volna, a zsebében beismételt, illetve azt hitte, hogy az sikerült. Mindkét határvadászt le akarta löni, mert más módját már nem látta a menekülésnek. Erre jó alkalom volt, mikor a jör. őt előre engedte a korlát alatt való átbújásnál, s őt a hv. tizedes követte. Nem tudja, hogy a pisztolya miért nem működött.

* * *

Csonka nagysokára felgyógyult, a hadbírótság több évre ítélte, de részben nagyfokú nyomoréksága miatt, később kicserélték.

A pisztoly maga árulta el, hogy miért nem működött. Ugyanis csőre volt töltve, s mikor Csonka beismételt, a csőben lévő lövedéket a töltényvonó kihúzta, de bizonyára a zsebe nem engedte azt kiesni a kivető nyíláson és így a visszafutó závarzat a kivető-nyílásba szorította.

Ez volt az isteni szerencséje a két elővigyázatlan hv-nak.

Az eset után a cseheknél történt több lefogásról érkezett hír.

A rajzok valódiak, de nem titkosak voltak.

A hv. jörvez. tizedes jelvényes kitüntetést kapott. Ha egy cső. jör így jár el, mikor a keresett személye már kétségtelen volt, minden bizonnyal más-képp bírálták volna el az illetékesek.

Ez volt a pénzért hazáját is eladó "Csonka" szomorú históriája.

Sznypk.

CSENDŐRSÉGI SPORTVERSENYEK

Lapozgatva a tervezett, de lassan vajúdo "Csendőr elbeszélések" c. könyv részére küldött irások között, olvasom "Haralyi" bajtársunk egyik visszaemlékezését, melynek címe: "Világrekordokat döntögető csendőrök". Ebben leírja, hogy a 20-as évek elején, amikor nemcsak a cső. iskolákban, hanem az őrsőkön is kellett az akkori felügyelőnk rendelete értelmében sportolni, s az eredményeket tavasztól őszig 2 hetenként jelenteni a kerületi, ill. cső. fel. sporttisztnek, bizony, egyik másik öpk., hogy eldicsekedhessen "fiaival", néha világrekord eredményeket jelentettek a futás, ugrás és súlylökésben.

Én, mint kivérhedt sportoló, mosolyogva gondolok vissza ezekre a jóindulatú nagytításokra. Mert persze minden kisült a "vallatásnál"! Az egyik öpk. mentségére pl. azt jelentette, hogy nem volt stopperórája, a másiktól kiderült, hogy nála 5 kg-os, levente golyóval érték el a szenzációs eredményt, s nem a 7.25-össel, stb. De az 1922-től 28-ig minden évben megrendezett ú.n. országos cső-ségi versenyeken már csak a selejtezés után fejjakadt, valóban versenyre érettek vehettek részt.

Érdemes megemlékezni ezekről a kedélyes, de azért a legjobb tudással kirokkoló bajtársias összecsapásokról — amelyek azután már a kerület dicsőségét is jelentették — különösen most, amikor a sport olyan jelentős propaganda tényezője minden országnak.

Száhlender altbgy. volt az a többirányban is helyesen működő felügyelőnk, aki a sportnak nagy híve volt (Később Szinay altbgy. is) s azt a testületünkben is előmozdította rendeleteivel, versenyek megrendezésével. Elve volt, hogy mivel a cső. is harcos katona, kell, hogy minden porcikája edzett legyen! "Jó közelharcos csak az lehet, aki jó sportoló" — ismételte ezt különösen iskolaszemlénél. Természetesen ezt inkább a fiatalabb generációra értette, bár a korosabbakat is megmozgatta, rájuk is volt gondja. Ezt azzal juttatta kifejezésre, hogy az atlétikai versenyeken külön bírálták el és díjazták a 35 éven felülieket és a fiatalabbakat.

Minden évben volt a tavasz folyamán egy tiszti vívóverseny. A nyár derekán úszóverseny, vízbőlmentéssel. Majd puska és pisztoly lövésverseny. Az ősz elején a 2 napos atlétikai — egyéni és kerületenkinti csapat — verseny. Október 6-án volt a látványos "Kegyeleti staféta" keresztül Budán és Pesten, csapatonként 20 fővel. Indulás a Vérmezőről, cél az Üllői úti Ludovika Akadémia előtti hősi emlékmű, melynek talapzatára az utolsó futó egy babérkoszorút helyezett beérkeztekor. Ezen indultak a bpesti összes nagy sportegyesületek, így a MAC, FTC, MTK, BEAC, stb., a honvédség, sőt vidékiek is. 32—35 csapat. Megemlékezésre méltó, hogy a sok kiváló atlétával rendelkező sportkörök és honvédség mellett a cső. csapat mindig remekül megállta a helyét és 2 alkalommal 4., egyszer 3. volt. A hadtestek "Kegyeleti stafétáját" úgyszólván mindenütt a cső. csapat nyerte meg.

Volt egy tiszti futballcsapat is, amelyiket összehozni azonban körülményes volt és az csak 3 ízben szerepelt. Kétszer a bpesti rendőrök ellen, egyszer az egri MOVE csapatával mérkőzött.

Az atlétikai versenyekre minden kerületnek ki kellett állítani egy 5-ös tiszti és egy 5-ös legénységi csapatot a staféták, ugrások, dobások minden ágában. Az összeredmény alapján döntötték azután el, hogy melyik kerület miben vitte el a pálmát. Az egyéni győztesek értékes tiszteletdíjat és oklevelet kaptak. A fiatal tisztek mindegyikének legalább 1 számban kötelező volt szerepelni, — néha kedve ellen, vagy rátermettség nélkül is. Így akadtak azután komikus esetek, mint pl. amikor a 400 m-es futásra a kerület által benevezett B. János bt., aki szélesebb volt mint magasabb, akkor totyogott el a tribün előtt, mikor a többiek már a hűsítőn is túl voltak. Vagy mikor az úszóversenyen a starthoz állt K. G. bt., s az "elkészülni" vezényszó után hátraszólt az indító Csörgőgyörgynek, hogy "Őrnagy úr, ha fuldoklom, tessék kimenteni". "Mi az, miért fuldokolnál?" "Mert nem tudok úszni!" "Állj az egész! Hát akkor mit keresel te itt?" "Benevezett a kerület!"

A versenyek minden évben más más kerület székhelyén folytak le, mindenütt nagyszámú, lelkes közönség előtt. Ez volt a rendezők versenye.

A hadsereg országos atlétikai versenyein a cső-k mindig eredményesen szerepeltek. Itt névszerint megemlékszem a fiatalon meghalt kiváló atlétánkról Nyilasi Béla főtörmről, valamint az ugyancsak kimagasló eredményeket elért Osztopányi és Jakus cső-kről.

A "Modern pentatlon"-t, a versenyek legszebb és legnehezebb számát 1928-ban egy cső. tiszt bt-ünk nyerte meg a honvédekkel szemben.

Ezekon kívül voltak lovas-versenyek és Hubertus vadászlövélgyalogás is.

A Bükkben és Mátrában sítanfolyamok, melyeknek eredménye a hadsereg siverenyeken mutatkozott meg, ahol a 20 km-es, céllövészettel kombinált-járőrversenyen a cső-ség csapata 2 ízben is első lett!

Résztvettünk Ausztriában az ú.n. magas-hegység sikiképzésen is.

Mi, akkori fiatalok ma is hálásan gondolunk Száhlender altbgy.-ra, aki így lehetővé tette, hogy a sportolás mellett a területi szétszóródottságunkban, — amikor máskülönben az ú.n. "alkalmazó megbeszélések"-től eltekintve a vidékiek még a kerületbeli bajtársakkal is vajmi ritkán találkozhattunk, — ha évente csak 1—2-szer is, így mégis együtt tölthettünk pár napot, ápolhattuk a bajtársi szellemet és az összetartást.

Maradjanak ezek meg szolgálatunk szép emlékeinek és feledjük el a versenyeken elszenvedett vereségeket!

v—i

EMLEKEZZÜNK RÉGIEKRŐL

(Az otthon 3 nemzedéken át őrzött régi iratok, újságok, okmányok, levelek közül a nagyapám idejéből való néhány újságot visszahozott nekem a "véletlen", — egyebem se maradt. Nem lesz talán érdektelen abból hozni egyes részleteket.)

Kolozsvártt megjelent 38. száma 1849. febr. 9-éről többek között a következőket tartalmazza. (Eredeti, betűszerinti szöveg. — Szerk.)

HIVATALOS ROVAT.

A' rosszhírt, miszerint a' Sándor császár nevét viselő gyalog ezredből az ellenség f.h. 6-kán hajnalban 298-at, a' lovasságból 24-et — 2 három fontos ágyút, a leggazabb árulás következtében, melyet minden körülmények igazolnak ("elfogtak" szó kimaradt. Szerk.) — tegnapi hivatalos örvendetes tudósításoknál fogva könnyen felejthetni — Ugyan is f.h. 9-kén azaz mai napon Szász Sebesen 8 ezer főből álló magyar sereg csatlakozik az ősz bajnokhoz Bem tábornokhoz — 16 ágyuval.

Klapka Dandár vezér, Schlikket erősen megverte, és Tokajt elfoglalta.

Görgey, a' feldunai magyar tábor vezére, a' Bánya városokból minden értékest megmentett, erejét Szepességen egyesítette — és most Schlikk háta megett működik.

Dembinszky, a' központi magyar sergek vezére felfelé huzódott — e szerint a' magyar sergek egyesülése bizonyos — és Schlikknek bekerítése valószínű.

Bem tábornok felerősülve munkálatát ismét megfogja kezdeni, és az előzményekből ítélve szerencsés eredményt várhatni.

Kolozsvártt, február 9-kén 1849
Az egyesült Magyar és Erdélyország
teljhatalmu országos biztossa,

Csányi László m.k.

(Ezután a honvédelmi bizottmány rendeletét, Dembinszky felhívását, majd Mészáros Lázár hadügyminiszter "Rendelet"-ét közli, majd következnek a 4 oldalas lapban a bel és külföldi hírek.)

"N. Várad, febr. 5. Gróf Montecuccoli vasas ezredes, mint fogoly hozatott hozzánk az estve, derék nemzetőrseregi, legelsőbb kinevezett őrnagy Besze János felügyelete alatt. Elfogásának története röviden ez. Asbóth alezredes, a' Tisza mellett Poroszlóról két honvéd őrmestert, Filep Györgyöt és Jeremiás Mihályt kiküldi a' vidékre hadd nézzenek széjjel, nem látnak-e ellenséget. Ezek Gyöngyös felől Kövesd felé Miskolcra menő uton, előtalálnak némely szekereket kiktől kérdik, mit visznek 's azok elmondják, hogy ők bizony kenyeret szállítanak Miskolcra az ellenségnek, kérdik továbbá: kik küldik a' kenyeret 's azok elmondják, hogy azt biz a' gyöngyösi polgármester. A' két őrmester a' velek levő öt közlegénnyel meghatározták, hogy a' honáruló polgármestert elfogják 's elmentek Gyöngyösre, ott 3—400 emberre szállást rendelnek, mert a' magyar tábor mindjárt megérkezik. Mire a' városban nagy öröm lesz, jönnek a' mieink mondák 's a' már feltűzött fekete-sárga lobogókat leszórák, helyökbe a' nemzetit feltűzék, az őrmesterek pedig elmen-

tek a' jó polgármesterhez 's elmondják neki, hogy ő az ellenséggel czimborál, azoknak élelmet szállított 's azért a' haza nevében fogolyá teszik. És azonnal vasra is veretik a' nép előtt 's a' nép eljárásokra helyest mondott. Ekkor mondják, hogy az Orczi kastélyban van azon katonatiszt, ki Gyöngyöst meghódította. A' két őrmester oda megy 's szegzett szuronynyal bemennek 's a' haza fogolyának mondják ki a' történelmi nevü ezredest, a' fegyverét elveszik 's a' polgármesterrel együtt Poroszlóra viszik. E két őrmester már hadnagy, a' nagy tekintélyü gróf pedig a' haza foglya, amiből azt is megtanulhatja a' camarilla, hogy a' meghódított helyeken sincs egy pillanatjok se biztos, 's hogy a' magyar felkél övéi mellett mihelyt részt lel az ellenség megverésére."

Ezután leírja az Esztergom elleni támadást, amire Windisch Graetz 500 főt rendelt ki. A városi nemzetőrség azonban ellenáll, s "midőn a' sereg benyomul ök közre veszik, kit levágnak, kit elfognak, úgy hogy hirmondóul sem mehetett el egy is 's elvévén tőlük a' fegyvert a' foglyokat Komárom várába vitték. Miből csak ugyan igaz fog lenni, hogy nem oda Buda. Sok ilyen apró csete paté történik naponta, mi kezeskedik arról, hogy ha a' nemzet akarja szabadnak kell lenni."

* * *

(Megjegyzésünk. A 7 főből álló járőr merész vállalkozását tényként kell elfogadnunk, nemcsak mert a történeteket lehozó lap, mint írja "... tartalmát teszik a' főhadivezérség hivatalos közleményei..." de mert Montecuccoli elfogása minden részletesebb 48—49-es leírásban is benne van. A 2 őrm. méltán megérdemelte a hadnaggyá kinevezést, mert hiszen "nagy halat" fogott elhátározásának bátor kivitelével. Szerk.)

KÖZLÉSEK.

— Csendőr tragédia. (Egy a sok közül) a K.M.V. közölte egy véglegesen Amerikába költözött honfitársunk cikkét az otthoni helyzetről és a viszontagságairól. Ebben olvastuk egy névleg meg nem nevezett cső. bt.-unk szomorú tragédiáját, aki 4 tagú családjával Df-on élt, pár hold földjén gazdálkodva. "Múltja" miatt az ÁVH állandóan zaklatta. Ez különösen akkor vált elviselhetetlenné, amikor a Tsz-be kényszerítés, az ellenkezők megtörése végett — minden bizonnal a hatóság által produkált — horogkeresztek jelentek meg a házak falain. Bajtársunkat napokon keresztül többször is beidéztek, vallatták. Ezt idegileg már nem bírta elviselni és egy újabb idézés előtt 5 éves kislánya nyakát elvágta, majd felakasztotta magát. Búcsúlevele szerint már nem tudja elviselni a zaklatásokat és ezért a halálba menekül, de magával viszi leánykáját is.

Micsoda elkeseredés, idegösszeomlás, de egyben mégis lelki erő kellett ahhoz, hogy ezt a szörnyű tettet végrehajtsa.

Temetésén több mint 3000 ember jelent meg, mert mindenki becsülte bajtársunkat, kivéve a hatalmon lévő kisebbséget.

A tragédia végző akkordja, hogy a TSZCS alakítása 1 évvel eltolódott.

* * *

— Ugyanezen lap egy másik cikkében olvassuk, hogy 1946 nyarán a miskolci fogház udvarán akasztották fel — mérhetetlen kínzások után — OLÁH András alhadnagyot, aki a 7. miskolci nyom. ao. külsőportvezetője volt. 1945-ben parancsra, ő is Nyugatra települt, ahonnan — naiv jóhiszeműséggel — mert nem érezte magát bűnösnek, hazament, bár józanabb bajtársai igyekeztek lebeszélni szándékáról.

* * *

— Epizód. Két idős cső. bajtárs Cleveland egyik könyvtárában keresi a szellemi táplálékot. Egy fiatal asszonyka is azon serénykedik, de nem boldogul, látszik, hogy idegen. Beszélgetésbe kezdenek. Elmondja, hogy nemrég jött ide férjhez Kassáról. Kérdezzétek, hogy mi újság ott? Mesél az ottani magyarok életéről, majd közbeveti, hogy a város nagy problémája a cigányok, akik ezrével lepik el a várost, s a hatóság nem tud köztük rendet teremteni épp úgy, mint itt a szinesekkel. — "Hát bizony — mondta — kakastollasok. (Igy!!) kellenének oda is, mint ide!" No, ez már közelebből érdekelte a két hadfit és megkérdezték, hogy ő, aki még aligha láthatott csendőrt, honnan veszi ezt a megállapítást? — "Apámtól, aki a barátaival gyakran emlegeti őket és visszavárja, mert csak akkor lenne rend mind a városban, mind a falvakban, ha azok visszamehetnének!"

Jóleső érzéssel nyugtázták az asszonyka elismerését azzal, hogy látszik, jó magyar ember az édesapja, de ő is maradjon meg annak itt, tartsa meg és terjessze a cső-k iránti jó véleményét és rokonszenvét.

* * *

— Nem hagynak békén! A "Magyarország" c. otthoni képes hetilap 9 folytatásban, 1—1 oldalon 4—4 hasábos cikkben foglalkozik a csendőrséggel "Történelem" c. alatt, minden oldalon 1—1 fényképpel. — Részletesen nem érdemes foglalkozni vele, mert annyi badarságot és valótlan-ságot süritett bele Molnár Károly, a cikkíró, így csak egyes részletekre térünk ki. Így: szerinte IV. Károly király 1921-es visszatérési kísérletekor Horthy 5 cső. századot vezényelt ki ellene, akik ágyúval lötték a király vonatát.

A cső. legénység a testület megalakulásakor csak kalapot és zubbonyt kapott, "a többi maga szerezte be":

A 20-as években falragaszokon csalogatták a népet a testületbe!

A közgazdálkodások azért álltak jól, "mert ingyen munkára kényszerítették a környékbeliakat!"

A portyázó cső-k minden egyes tereptárgynál 30 percet tartózkodtak.

Beszél a nyomozók "embertelen" munkájáról és egyik ezds-ről, aki "nem egyszer forró kályhára ültette a szerencsétlen gyanúsítottat".

Tárgyalja azután a délvidéki tisztogatást és a deportálásokat, — a maga

módja szerint —, cső. ezds-nek tünteti fel Grassy honv. vörge-t. De általában, névszerint csak 8-at emleget a kivégzett bajtársaink közül.

Közli Winckelman SS tbk. vallomását, mely szerint "Csendőrök nélkül a deportálásokat nem tudtuk volna végrehajtani."

A sok gyalázkodást a testület feloszlatásáról szóló rendelettel fejezi be, amit az Ideiglenes Nemzeti Kormány hozott.

* * *

— Ismét szerepelni fogunk — filmen! Jancsó Miklós rendezi, aki a "Szegénylegények" c. filmjével (L!29—30. E.É.) olyan "átütő sikert aratott". Az újabb filmjének története, mint az egyik hazai képes újság közli, "a Fehérterror idején játszódik le." Címe: "Égi bárány" lesz.

Az eddig abból közölt egyetlen kép egy kakastollas lovas mutat, aki egy futó alakot követ. A közöltek után el tudjuk képzelni a tartalmát!

* * *

— Évfordulók. 700 éve, 1270-ben halt meg IV. Béla magyar király, Szent Margit atyja, aki a tatárjárás után az országot újjá építette.

— 400 éve született Pázmány Péter. Mint jezsuita szerzetes, az ellenreformáció kiemelkedő alakja volt. Kitünő szónok, vezető katolikus egyházférfi.

* * *

— Gratulálunk Borgóy Jánoséknak a negyedik unokához,
Petry Frigyeséknak az első fiúhoz,
Becskeházy Péternek (cső. unoka) a Master Degree megszerzéséhez!

* * *

— Hozzászólás a "Szárnyparancsnokok 1938 után" c. cikkhez. (L! E. É. 54—55. sz. 7. o.) Beküldte P. F. bt. — Sokallja az ott leírt sznyk-i törzs dotálását, hiszen a szny. székhelyén legalább 1, de néhol 2, sőt 3 szkpk. is volt (Pl. Berettyóújfalu, Marcali), sőt néhol szolg. vezető is, (Pl. Szolnok, Debrecen!) akik segítségére voltak a sznyk-nak. Ha tehát a helyettes nemcsak papíron volt meg, akkor a beosztott tiszt, sőt az egyik szny. őrnök is felesleges. A 20-as évek elején, alig 2 évnyi cső-ségi szolgálat után bajtársunk is 20 őrnök 2 járást vezetett egyedül! Se helyettese, se szny. őrnök, de meg írógépe sem volt! Csak egy idős járásörnmester! Ettől eltekintve, a cikkel egyetért.

* * *

Angliában a közelmúltban megalakult a Csendőr Családi Közösséget támogató csoport. Bajtársaink elhatározását, a jó szándékot melegen, örömmel üdvözöljük!

* * *

A MUNKA TIZ PARANCSOLATA

(Otthon közkézen forog ez, az állapotokat és a munkás-mentalitást jellemző parancs.)

- 1.) A lustaság fél egészség.
- 2.) Amit ma megtehetsz, megteheted holnap is.
- 3.) Az, hogy más dolgozik, neked nem ok a munkára.
- 4.) Amelyik akta önmagától 30 nap alatt nem intéződik el, nem érdemli meg, hogy foglalkozzanak vele.
- 5.) Az elveszett munkakedved ne keresd.
- 6.) Aki nem dolgozik, annál nem lehet hibát találni. Így tehát prémiumot érdemel.
- 7.) A munkához úgy kell hozzáállni, hogy más is hozzáférjen.
- 8.) A munkahely nem kocsmá, hogy egész nap benne üljünk.
- 9.) Amíg minket csak fizetgetnek, addig mi csak dolgozgatunk.
- 10.) A munka nemesít, de nálunk demokrácia van és nincs szükség nemesekre.

* * *

— Szerk. üzenet. Nem rajtunk múlt, hogy a 34—45. sz. E. É.-t oly későn kapta meg Anglia és Argentína. A postát nincs módunkban sürgetni.

G.K. bt. kérdezi, hogy él-e az emigrációban "csendőr tábornok"?

Válaszunk, hogy nem! De a kérdés tisztázása végett kiegészítjük azzal, hogy csendőr "tábornoki" rendfokozat nem is volt. Ha egy cső. ezredest előléptettek, az az egységes m.kir. tábornoki kar tagja lett — bár cső-ségi beosztását megtartotta — és rendfokozati elnevezése nem "tábornok", hanem "m.kir. vezérőrnagy" lett. Ilyen, — sajnos — már egy sem él az emigrációban.

Felhívás, illetve kérelem. Ismételten érkezett tagdíj (3 \$) és az E.É. előállításához való hozzájárulás (2, 3, 5 \$) a titkár és a szerkesztőség címére. Kérjük a bajtársakat, akik ezzel hátrálékban vannak, hogy azt mielőbb rendezzék, s azt egyenesen a pénztáros címére — Kunsay Gyula, 1187 Cook Ave. LAKEWOOD, Ohio 44107 — küldjék be.

Már most felhívjuk bajtársaink figyelmét az 1971 évi csendőrnapi műsoros társasvacsoránkra, melyet előre láthatólag március elején fogunk megtartani. Erre külön meghívót is fognak kapni.

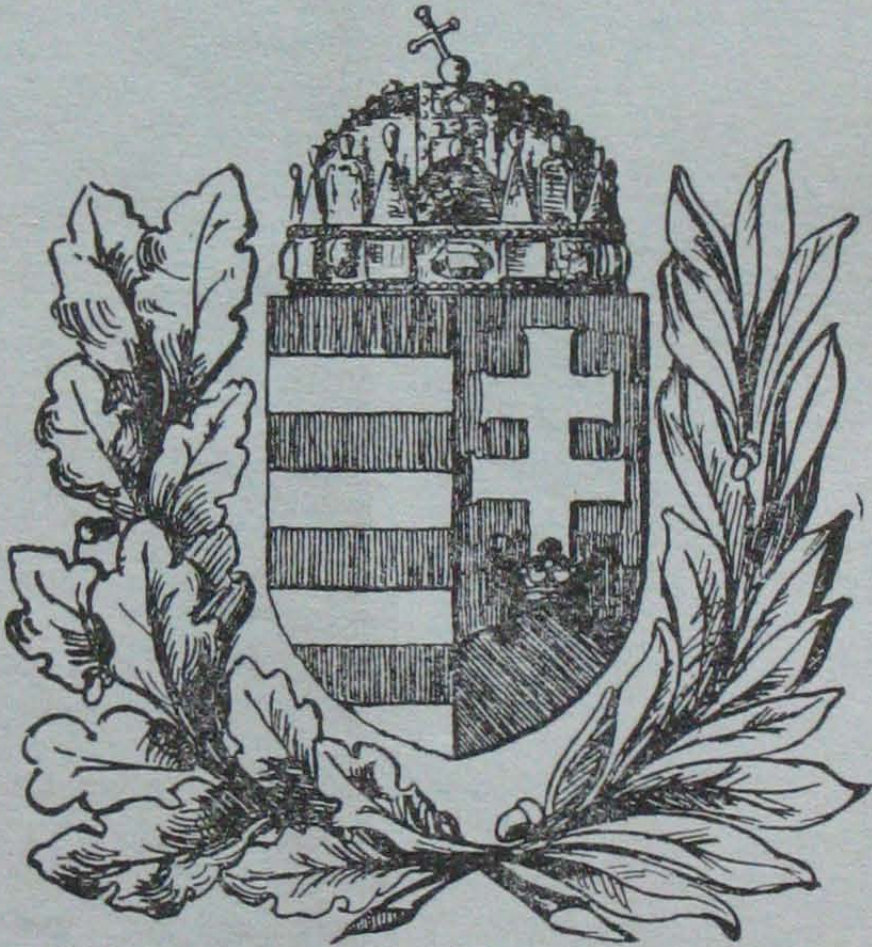
Lapzárta dec. 31-én éjféli. De már most jelenthetjük, hogy a szilveszteri estünkön, a befutott telefonértesítés szerint hatalmas vendégsereg ropja a táncot, amit újabb sikernek könyvelhet el a Cső. Család.

Részletes beszámolót arról a következő számban adunk.

Lapunk nyomása közben érkezett szomorú hír szerint január 7-én meghalt Londonban v. Szilasy László cső. ezredes bajtársunk.

Testületünk nevében Kultsár L. cső. alez. búcsúztatta. Béke hamvairal

Minden bajtársunknak és olvasónknak
boldog újévet kíván
a szerk. bizottság.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában!*

Amen!